

Joan Fuster i la filologia

El fet de dir que un dels objectius —o, millor, que l'objectiu— del grau de Filologia Catalana és el de proporcionar un coneixement en profunditat dels diversos aspectes lingüístics, socials, literaris i culturals tant de la nostra llengua com de la nostra literatura, en realitat, és no dir res. Entre els mínims exigits a l'alumnat que ha de superar aquests estudis, hi ha el de desenvolupar coneixements, competències i habilitats en el camp de la història social de la llengua, de l'estructura de la llengua, de la situació sociolingüística de la llengua, o de la història de la literatura feta en la nostra llengua. En efecte, l'estudiant d'aquest grau, siga de la universitat d'arreu del país que siga, i tot i la diferència de nomenclatura i de distribució semestral, ha de fer front a assignatures dedicades, entre altres matèries, a la història de la llengua o a l'estudi de la nostra literatura en diverses èpoques, com l'edat mitjana, l'edat moderna, l'època contemporània i l'actual.

L'avanç i el progrés de la investigació fan necessària una actualització constant i perpètua de la bibliografia que forneix aquestes —i altres— assignatures. Tanmateix, hi ha punts de partida que no podem obviar ni negligir, sobretot, quan se'n data l'aparició en un context sociopolític i cultural de resistència; uns punts de partida que actuen com a base indispensable per a la conformació d'aquesta parcel·la científica i acadèmica. Parlem, és clar —el títol ja ajudava a endevinar-ho—, de les contribucions de Joan Fuster; basta només mirar-ne la prolífica producció, però també la biografia, per fer-nos-en una idea: a banda de la *literatura* que realitzà, ens deixà escrits sobre autors clàssics i contemporanis, textos sobre la situació social de la llengua en l'edat mitjana i en l'edat moderna, papers sobre qüestions lingüístiques, a més de participar

en nombroses activitats civicoculturals i literàries amb la finalitat de cosir, de vertebrar, el país —els països— i de normalitzar i reconstruir el circuit literari català (com ha estudiat Vicent Simbor). I tot això, convé remarcar-ho, des de Sueca, des d'aquella universitat alternativa a l'oficial ubicada al número 10 del carrer de Sant Josep, defugint pretensions acadèmiques, simplement com un lector amb curiositats i inquietuds intel·lectuals que no va abandonar el gènere assagístic, però que tampoc no va marginar-ne el rigor documental requerit. De fet, no va ser fins al 1983, quan entrà com a professor encarregat de curs a la Universitat de València, que va poder predicar des de la tarima les lliçons que durant tantes dècades havia pregonat a la tertúlia domèstica o a la premsa i els llibres; la tesi doctoral sobre *La Regla del convent de Sant Josep de València*, defensada el 1985 i que li permeté obtenir la càtedra l'any següent, només va ser una *prolongació* d'aquesta passió *filològica*.

Amb l'excusa del centenari de Joan Fuster, de la celebració de l'Any Fuster, el present número de la *Revista Valenciana de Filologia* li dedica un monogràfic: es tracta d'una sèrie d'articles que posen en relleu les *aportacions* del suecà al camp de la filologia catalana, a la història de la literatura i a la història social de la llengua. Per exemple, Enric Balaguer, des de la «fascinació» i l'«admiració», encara que sense renunciar a l'estil acadèmic, realitza una aproximació a *Literatura catalana contemporània* (1971); una anàlisi del discurs de l'autor sobre la literatura en un sentit ampli, que inclou els factors personals de cada escriptor, la ideologia, la pertinença a determinades classes socials, la recerca de la novetat, així com els recursos estilístics que hi utilitza. Per la seua banda, J. Àngel Cano examina la complicada relació que l'escriptor de Sueca mantingué amb els correctors de *Serra d'Or* —revista en què col·laborà, primer de manera esporàdica, i després ja en dues seccions mensuals fixes, des del primer número, l'octubre de 1959, fins al del gener de 1984— pel que considerava una *intromissió* en els seus escrits, a més de la polèmica que hi sostingué amb el gramàtic Eduard Artells a propòsit del paper i dels límits dels correctors i del model de llengua literària resultant.

A continuació, Mireia Ferrando investiga les contribucions de Joan Fuster a l'estudi de *Tirant lo Blanc*; unes contribucions que, d'acord amb l'or-

dre cronològic en tres etapes proposat per Ferrando —les *reflexions* inicials (1947-1962), les *lectures* socioculturals (1962-1983) i les *consideracions* finals (1983-1992)—, tracten sobre l'autoria de l'obra, la circulació editorial, l'adscripció genèrica o la seua *modernitat*, i permeten considerar-lo com un dels màxims coneixedors d'aquesta novel·la medieval. Antoni Furió, amb el seu treball, ens fa veure quina va ser la relació de Fuster amb la Institució Alfons el Magnànim i les entitats que la van succeir en el temps, al costat de les aportacions del suecà a aquesta mateixa revista que ara li ret homenatge. Tot seguit, Robert March descriu la relació entre Joan Fuster i Max Cahner a partir de la correspondència intercanviada durant més de tres dècades, una relació d'amistat i, sobretot, de projectes compartits, amb la lupa posada sobre l'experiència del suecà com a col·laborador de la Gran Enciclopèdia Catalana o els processos de gestació de *Literatura catalana contemporània* (1971) i *Decadència al País Valencià* (1976) en Curial Edicions Catalanes, l'editorial fundada per Cahner. Finalment, Adrià Martí-Badia detalla i inventaria els articles, capítols de llibres i llibres que Joan Fuster va dedicar a diversos aspectes de la història social de la llengua —en especial, als que se centren en l'edat moderna, època a la qual, tot i que hi demana una etiqueta més adequada, encara denomina «decadència»—, els quals es troben dispersos al llarg de la seua obra; l'estudiós en valora les aportacions a la disciplina.

Aquest monogràfic presenta, per tant, un Fuster polièdric dins de l'àmbit de la Filologia. I ho fa amb una doble finalitat: d'una banda, la participació de la *Revista Valenciana de Filologia* en els actes de commemoració del centenari, però, de l'altra, la reivindicació del Fuster més *filològic*, d'aquell que encetà uns debats i establí unes bases la pervivència i la utilitat dels quals són encara de lectura obligatòria per a qualsevol interessat en la matèria.

J. Àngel Cano Mateu
University of Leeds